

"נקודת המוצא שלי היא ברית מאוד חזקה שיש ל עם השכינה, וכחלק מזה אני רואה עצמי כמחויבת בתורה ומצוות." שרה סגליכץ

הרבנית **שרה סגליכץ** חברה בארגון הרבנים והרבניות "בית הלל", מדריכה כלות וזוגות, מנהלת את "מרכז גלויה", מלמדת הלכה ומנחה סדנאות של כתיבה יוצרת. אבל לפני כל אלו היא פוסקת הלכה שחותרת לתיקון עולם. ריאיון ששואף גבוה

לא מפחדת מדרך ארוכה

- נחמה ליבסקינדרוונצווייג
- צילום: אביגיל פיפרנו באר

1 תוך סל זיכרונות הילדות של הרבנית שרה סגליכץ יש מקום של כבוד לאפיזודה אחת מכוננת. "הייתי בת שלוש ומדי בוקר הלכתי עם אחי בן החמש לגן שמעבר לכביש ברחוב עזרת תורה החרדי שבירושלים. אחרי שהיה משאיר אותי בגן הוא המשיך ל'תלמוד תורה'. יום יום קבלתי באוזניו שהגן משעמם אותי כי הדבר היחיד שלומדים בו הוא הברכות. 'קח אותי איתך לתלמוד תורה', הייתי מתחננת, ובוקר אחד הוא נכנע. "היא זוכרת איך עלתה איתו שלוש קומות עד שהגיעו, איך חלקה איתו את אותו הכיסא, ובעיקר את ההתרגשות העצומה כשהתפילה התחילה והתחושה שהחלום עומד להתגשם ועוד רגע קט היא תלמד תורה. "אבל כשהגענו ל'אדון עולם' נכנסה הגננת שלי, הרב של התלמוד תורה הצביע עליי והכל נגמר. נלקחתי בחזרה לגן."

הרבנית ימימה מזרחי

"תמיד חשבתי לעצמי, כמה אומץ, פשוטות וישירות נדרשים כדי לקרוא למגזין בשם 'נשים'. הוא יביא אותן צעירות ומבוגרות, רווקות, נשואות ואלה שכבר לא, בשמחתן, ויגונן, אבל בעיקר - בחלומותיהן המופלאים. מגזין 'נשים' חולם אותנו טובות, יכולות, חכמות וכן, גם קדושות מאוד. ורבי נחמן יאמר: 'מסיפורי דברים של נשים אפשר לדעת מעמד השכינה, איך היא אוחדת כעת'. האישיה שנכתבת במגזין היא את ואני אבל לפי רבי נחמן, גם בשמים היא... אני רוצה לברך את הקוראות שתמיד ימצאו את עצמן בין הדפים, ושלאותיות, למילים ולסיפורים יהיה תמיד הכוח לשמח את נפשן".

מי? יהודית רביץ ציטוט נבחר

"אולי הייתי הילדה הכי יפה בגן, אבל לא הרגשתי כך", היא נזכרת. "הייתי ילדה מופנמת, ביישנית וחרדה. היה לי קשה להיות ילדה, הייתי רגישה מדי לסביבה. ספגתי הכל, ראיתי הכל ושתקתי".

בחירת המערכת
אחת הזמרות המובילות בישראל. נדירות הפעמים שהסכימה להתראיין, ואת הראיון הבלעדי למגזין 'נשים' החליטה להעניק לנו בתחילת דרכנו

כתבה: תמי פולק • צילום: ניר סול

לגמרי סיפור מכונן.

"נכון, זה אמנם סיפור קאלט במשפחה שלנו, אבל רק לפני כמה שנים הבנתי שהוא בעצם סיפור מפתח. לימוד תורה והלכה היה החלוט שלי ועדיין לא ידעתי שאני עוברת גדר, אבל אולי זה היה סימן".

סימן למה?

"לכל הדברים שאעשה היום, לכך שאהיה מורת הלכה".

"מורת הלכה" ולא "רבנית", היא מדייקת, ומסבירה שהכינוי "רבנית" שמור בדרך כלל לאשת הרב, ו"מורת הלכה" הוא כינוי מתאים יותר ומקובל יותר כיום. "הוא משקף את לימוד התורה וההלכה שלמדתי במבחר מסגרות, ואת הבחינות המקבילות לבחינות הרשמיות של הרבנות שבהן נבחנתי. זו גם ההגדרה שמופיעה על התעודות שלי מתוכנית ההלכה לנשים של 'בית מורשה', שם נבחנתי על ידי הצוות שייסד ולימד אותנו: הרבנית ד"ר מיכל טיקוצ'ינסקי, הרב פרופ' יהודה ברנדס, הרב ד"ר בני לאה ועל ידי רבנים נוספים שבתנו אותנו באופן חיצוני: הרב אליעזר מלמד, הרב דוד ביגמן ועוד".

מלבד בית מורשה למדה סגל'כץ בתוכניות הלכתיות נוספות וגם לימודי תואר ראשון ושני במחשבת ישראל. "מאליו התבקש שאכנס ללימוד מעמיק ב'שולחן ערוך' ואעסוק בשאלות של הלכה למעשה בימינו".

בין לימוד לבין עיסוק בפסיקת הלכה יש גשר גדול לחצות. מדובר בעיסוק שעד לאחרונה היה שמור לגברים בלבד. איך הגעת לעיסוק בפסיקה?

"האמת היא שמלכתחילה התכוונתי לעסוק במחקר ובהוראה באקדמיה, אבל מאז נישואי חברות החלו להתייעץ איתי הלכתית בנושאי טהרת המשפחה. הן הגיחו שאני 'אחת שיודעת' כי תמיד למדתי, אבל בעצם אף אחד לא נתן לי רשות לענות. הייתי מפנה לספרים או לרבנים אבל הן רצו את המענה שלי דווקא, את השילוב בין שכל לרגש, שהיה נכון עבורן. הייתי מתייעצת עם מורתי הרבנית מיכל טיקוצ'ינסקי, ובאיזשהו שלב אחרי תקופה כזאת הסתכלנו זו על זו ולא הבנו איך זה שאנחנו יודעות כל כך הרבה אבל שאלות הלכתיות תמיד עלינו להפנות החוצה".

"אני נשואה לבעל תשובה ומצאנו את עצמנו בתחילת שנות הנישואין מתמודדים עם שאלות הלכתיות מורכבות בשל הרצון שלנו שהדת לא תרחיק אותנו מהמפגשים עם המשפחה המורחבת שלנו"

דחיפה נוספת לעיסוק בפסיקת הלכה הגיעה מכיוון אחר. "אני נשואה לאדם שהוא בעל תשובה ומצאנו את עצמנו בתחילת שנות הנישואין מתמודדים עם שאלות הלכתיות מורכבות בשל הרצון שלנו שהדת לא תרחיק אותנו מהמפגשים עם המשפחה המורחבת שלו. השאלות עלו סביב שבת, כשרות, פסח ועוד. מצאנו עצמנו נעזרים ברבנים שאישי אימץ לו כשחזר בתשובה וברבנית ד"ר מיכל טיקוצ'ינסקי, מורתי. אלו היו שיחות מאלפות ומשמעותיות, אבל היה לנו מוזר שאנחנו מוצאים את עצמנו לא פעם בעמדה של נעזרים, בעוד בסוגיות אחרות בחיינו אנחנו רגילים להכריע בכוחות עצמנו מתוך שיקול דעת. הרגשנו שאנחנו לא מדביקים את קצב השאלות שעולות, ואז או שנמשיך לשאול תכופות או שמישהו מאיתנו צריך להיפנות ללימוד. אני זוכרת שבמוצ"ש אחד אחרי ששטפנו כלים וארגנו את הבית, אדם אמר שזהו, חייבים שמישהו מאיתנו יקבל החלטה וילמד ברצינות. הסכמתי ושאלתי 'אבל מי מאיתנו?'. הוא חיך ואמר: 'ברור שאת, יש לך את כל הבסיס'. אני צוחקת שבעצם יצאתי אל המסע כמי שעושה את רצון בעלה, אבל אני מבטאת את רצון שנינו. באותה שנה נפתחה תוכנית ההלכה בבית מורשה, והשאר קרה מאליה".

להלך בהכרת הטוב

קשה לקבוע ריאיון עם הרבנית שרה סגל'כץ. חוץ מהיותה מורת הלכה היא גם חברה בארגון הרבנים והרבניות "בית הלל", מדריכה כלות חוגות, מנהלת את "מרכז גלויה", שהקימה כבר ב-2010, מלמדת הלכה במסגרות שונות ומנחה סדנאות של כתיבה יוצרת.

היא בת 42, נישאה לאדם סמוך לגיל 30, וכיום הם הורים לשלושה (7, 9, 12); נולדה בירושלים להורים בני משפחות חרדיות-חסידיות, שמאוחר יותר עברו לרמות, שם קיבלה חינוך דתי-לאומי. בשנות התיכון למדה בנווה חנה ("הייתה טבעיות של לימוד גמרא בזכות הרב רסקין") ואחר כך במדרשת "שובה" החסידית, שאותה איזנה עם קורסים שלמדה באוניברסיטה. היא התגייסה לחיל האוויר ("היה קשה מאוד להיות חיילת דתייה יחידה בבסיס, לא כמו עכשיו"), המשיכה לתוכנית רביבים היוקרתית וממנה לתפקידי חינוך שונים.

יש לך רקע מעניין, היית בין עולמות. "נכון, אני מרגישה בבית בעולם החרדי-חסיד, שממנו קיבלתי את האמונה החזקה וחוס הלב, ובזכות הסבתות שלי קיבלתי השכלה תרבותית רחבה מהעולם הכללי". עברת תקופת רווקות לא קצרה. זה השפיע עליך?

צילום: אילית לנדא

“אני זוכרת שהבנתי שלמרות האפשרות לרכוש השכלה תורנית, יש תחומי דעת בעולם הדתי שיהיו חסומים בפניי דווקא בתוך העולם הדתי. הלכה, למשל, למדתי במבט רחב לראשונה רק באוניברסיטה”

“ודאי. כרווקה קיבלתי את המסר שאם אני דעתנית, אסרטיבית ועם תואר שני, זה לא טוב כי לא אצליח להתחתן. יצאתי עם אנשים מאוד מגוונים, ובשלב מסוים הבנתי שאני רוצה להתחתן עם חילוני שחזר בתשובה כי בחור כזה אלוקים לא נמצא אצלו בכיס ויש בו יותר סקרנות וענווה ביחס לרוחניות. ואז הכרתי את אדם דרך חברים משותפים והתארסנו בתוך חמישה שבועות, היינו מאוד בשלים. הוא בן למשפחה היפית, שההורים שלו הכירו בקומונה בניו יורק והתחתנו גם בתוך שלושה שבועות. מורשת משפחתית שאני מקווה שתימשך בקצב מתון יותר”, היא צוחקת.

אירוע נוסף שיש לו השפעה עמוקה על חייה הוא מות אמה לאחר מאבק בסרטן השד כשהייתה בת חמש וחצי. למרות גילה הצעיר

הזיכרונות מהשנים שעוד הייתה עמה חזקים. “במשך כל החיים אני נושאת את מתנת חמש השנים הראשונות שזכיתי לחוות עם החתימה שלה. אני מרגישה שזו מתנה גדולה והון רוחני ונפשי עצום שאני נשענת עליו מאוד. אני נושאת זיכרונות מרובים ממנה, שחקוקים בי, והתחושה הבסיסית היא שיש לי עמוד שדרה ברור מבפנים. לצד זאת, אני הולכת עם פצע תמידי של חוסר וגעגוע, החמצה וכמיהה לשיחות מרובות שלא זכינו לקיים במשך כל שנות חיי. הסרונה מורגש אצלי בכל יום ויום. באיזשהו מקום כל הפמיניזם הדתי הוא קצת יתום, ואני מרגישה שאצלי זה מתחבר לאתו מקום של חוסר בעבר, ובהכנה שאני צריכה ליצור את העתיד שאני רוצה”.

זאת גישה אופטימית מול אובדן כל כך גדול. “יכולתי לכאורה להלך בעולם רק מבעד למבט של היתמות, אבל אני בוחרת להלך בהכרת הטוב על מה שקיבלתי ממנה ועל מה שנטעה בי. למשל, הספרייה המשמעותית שהותירה ועזרה לי לגבש את השכלתי. אני מפשפשת לעתים בדברים שכתבה, גם בפתקים אקראיים, גם בהערות שרשמה לאחר קריאת ספר, ויודעת שלא אוכל אף פעם לדעת בדיוק בדיוק על מה חשבה ומה חוותה, וכמה חבל לי שלא השאירה יומן חיים סדור. כמה טוב שהאמינה שתנצח את המחלה אבל חבל שלא הותירה מכתבים לאירועי חיים שונים.

“זה בסדר גמור לדעת שאנחנו בדרך ליעד, גם אם יש דברים שחשבתי שיתחשו בעולם הדתי בחיי והם אולי יתחשו רק בחיי וכדומה” הרבנית שרה סגל כץ

לא אדע על חוויות התפילה שלה, מעבר למה שאני זוכרת מן השהות לידה. לא אדע היטב על חיי האמונה שלה, על חיי היומיום ההלכתיים, על קונפליקטים, על נחת רוח אינטלקטואלית, על הנאה מחפצי האמנות והעיצוב שהותירה, על חלומות שמומשו וכאלו שעוד קיוותה לממש. כאלו הם החיים, גם בפרדה מהורים בגיל מאוד מבוגר, אבל זה חזק יותר בהתייממות בגיל צעיר”.

“פמיניסטית בדרכי”

לא במקרה היא מתעכבת על חוויית האובדן ותחושת החסר. היא יודעת שיש לכך השפעה על תפקודה כמדריכת כלות. “במיוחד ברגעים שבהם כלות דומעות בפניי משום שאמא שלהן לא מדברת איתן על חיי אישות ועל נידה, או שאמא מתקשרת אליי ואומרת לי עד כמה היא חוששת לגשת אל הבת ומציעה שניפגש להדרכה משותפת - אלה רגעים שאני משקפת להן עד כמה יש להודות על הנוכחות זו בחייה של זו וכמה חבל להתמיץ את החיבור וכדאי לתת לו קול, גם בתקופת האירוסין וגם בתוך חיי הנישואין. אני לא מספרת אז על ההתרגשות שלי מעצם החיים שלהן זו לצד זו, אבל מבקשת לומר שיחיו במלאות ויפוגגו את השתיקה”.

מהלימים מפעצי היתמות?

אפיזודה מעברה. "בשנה האחרונה ללימודים באוניברסיטה הביאו את מרב מיכאלי למפגש בקורס מגדר, שנערך במסגרת תוכנית 'רביבים'. היא דיברה מאוד יפה על כמה הפמיניזם חשוב, אבל אני הייתי בעומק הרווקות שלי ובסוף המפגש הרמתי את היד ואמרתי לה שככל שאני רווקה יותר זמן אני נהיית פוסט-פמיניסטית, כלומר מבינה שאני דווקא רוצה להיות בבית ולגדל את הילדים שלי. היא לא נבהלה, אלא התקדמה לכיווני ואמרה לי בקול רם משפט שהפך לקאלט בקרב החברים שלנו: 'גברתי היקרה', היא אמרה. גם פוסט-פמיניזם הוא חלק מהפמיניזם! היום אני יודעת שהיא צדקה, אבל גם אני. אני פמיניסטית עם הניואנסים שלי. בחרתי להישאר בבית עם הילדות כשהיו קטנות. לקחתי הכל בקצב איטי מבחירה. זה קשור גם ליתמות שלי ולרצון להיות אמא. אני במרחב הביתי אבל לא מכחישה את הסקרנות ואת הרצון לתרום לתיקון עולם".

ברית עם השכינה

בשלב הבא של הריאיון אנחנו דנות במגוון נושאים. הראשון שבהם הוא קבוצות הפייסבוק של הפדלחו"שיות (פמיניסטיות דתיות ללא חוש הומור), קבוצה שהייתה משמעותית עבור פמיניסטיות דתיות רבות והיוותה זירה לדינאים רבים וחשובים. לפני חודשים אחדים החליטו מנהלות הקבוצה לסגור אותה. טענתן הייתה שלאחר שנים של פעילות הגיעו למסקנה שפמיניזם והלכה לעד יהיו קונפליקט בלתי פתיר ולכן אין טעם בקיום הקבוצה. את היית חברה בקבוצה. מה את חושבת על כך?

"הקבוצה נסגרה מתוך החלטה של נשים שלא רצו יותר לשאת את המשא הזה ואני מבינה את אלו שחושבות שהיוותרות בתוך עולם דתי היא דיסוננס שהן לא יכולות לשאת. זו פשוט לא אני. אני לא מוכנה 'לשפוך את התינוק עם המים'. להשקפתי, זה בסדר גמור לדעת שאנחנו בדרך ליעד, גם אם יש דברים שחשבתי שיתרחשו בעולם הדתי בחיי והם אולי יתרחשו רק בחיי נכדותיי. אני לא מפתחת מדרך ארוכה וגם לא משהות בתוך נקודות כואבות ומטלטלות, ואני מסוגלת לשאת קונפליקטים מקוממים. נקודת המוצא שלי היא ברית מאוד חזקה שיש לי עם השכינה, וכחלק מזה אני רואה עצמי מחויבת בתורה ומצוות, אני חותרת לקיום מלא ולא להשקטה של בעובעים ולכן אני ממשיכה לפעול במרחב שאני רואה את עצמי חלק ממנו".

ועדיין את הבן שלך, שמתחנך במסגרת החינוך הדתי, מחנכים לברך "שלא עשני אישה". "נכון, כי כמו הרבה דברים אחרים, זה היה נכון

צילום: שילה ותמר מרז

"הרבה מהם החלימו כשהפכתי לאם. הילדים שלי חווים את הישי'. אמא שלהם נוכחת, זוכה ללמד אותם במהלך היום ימים וגם בחברות ביתיות. הילדים שלי רואים שאני פעילה בתיקון חיי החברה והם יוכלו ליהנות מהפירות, כי הם יחיו בעולם דתי שיש בו יותר נוכחות, קול, פעילות ושותפות בין נשים לגברים".

איך התפתחה אצלך תודעת הפמיניזם ההלכתי? מה התהליך שעברת ברמה האישית? "הרגשתי שבעולם ההלכה יש הרבה דברים טובים אבל אני לא יכולה לפרוש בו את הכנפיים במלואן ורצייתי עולם אחר עבור הילדות שעתידות להיוולד לי. אני זוכרת שהבנתי שלמרות האפשרות לרכוש השכלה תורנית, יש תחומי דעת בעולם הדתי שיהיו חסומים בפניי דווקא בתוך העולם הדתי. הלכה, למשל, למדתי במבט רחב לראשונה רק באוניברסיטה. הרגע שבו גיליתי את היכולת לדון על הפילוסופיה של ההלכה הוא רגע שבו הרבה דברים החלו להסתדר אצלי במחשבה. פתאום יכולתי לראות דברים במבט עולמי ולא רק לאחזו בפרטי פרטים. בעולם שלפני 20 שנים לא הייתי רוכשת את אותם הכלים באותה הרמה במסגרות שהיו לנשים". כשאני שואלת אותה מה התשובה שלה לאנשים ובעיקר לנשים דתיות שהפמיניזם הדתי מעצבן אותן, היא עונה לי בתיאור

"הייתי בעומק הרווקות שלי ובסוף המפגש עם מרב מיכאלי הרמתי את היד ואמרתי לה שככל שאני רווקה יותר זמן אני נהיית פוסט-פמיניסטית, כלומר מבינה שאני דווקא רוצה להיות בבית ולגדל את הילדים שלי".

"אדם אמר שזה, חייבים מאיתנו יקבל החלטה וילמד ברצינות, עם האיש שלה, אדם"

צילום: רמי זרנו

הרבנית רחלי פרנקל

מלמדת במדרשות נשמת ומתן, ממיסדות פרס ירושלים לאחדות ישראל

"הגיעה שעת הרשי' מלווה את גיליון 300 בתפילה למלא את הכלים היפהיים בשפע של אור ותבונה ולארוח את התבונות והתורה בעטיפות מושכות לב של נוי ואסתטיקה. 'עץ פרי עושה פרי': בעולם מושלם טעם העץ כטעם הפרי - הדברים יפים מבחוץ כשהם משובחים מבפנים. מאחלת לקהילת מגזין 'נשים' - קוראות, כותבות, מעצבות, מפיקות ומשווקות - להוסיף ליצור יחד פרי שתוכו כבד, כזה שהולך ומתפתח ככל שהטעם שלנו - בעזרתכן! - מוסיף ומשתבח".

מי?

קרנית גולדווסר ציטוט נבחר

יש משהו שאת מצטערת שלא הספקתם לעשות? "ילדים. היינו יחד תשע שנים, זה היה משהו שדיברנו עליו, הוא קיווה לבת, אני רצייתי בן. מצד אחד אני מצטערת שזה לא קרה, ומצד שני ייתכן שאם היו לנו ילדים, לא הייתי יכולה לצאת למאבק כה אינטנסיבי וזה היה משנה את הדרך ואת הסוף".

בחירת המערכת

גולדווסר ניהלה באופן ראוי להערכה את המאבק למען השבת בעלה החטוף אודי גולדווסר ז"ל. נוסף על כך, הייתה חברת מועצת עיריית תל אביב ופועלת למען איכות הסביבה.

כתבה: תמי פולק • צילום: פיני טילוק

לשמחתנו, לפני כשנה המשרד לשירותי דת וגם משרד הבריאות הביעו רצון לתקן את המצב ואנחנו עובדים היום יחד.

להביט אל התחום

לנוכח מקרים שפורסמו לאחרונה והעלו שוב לכתרות את תופעת סרבנות הגט והענינות (של נשים בעיקר), אני שואלת את סגל-כץ מה ניתן לדעתה לעשות כדי לצמצם את התופעה. "ענינות היא מצב כואב מאוד וצריך לטפל בה בשני מישורים במקביל", היא עונה. "במישור החינוכי, צריך לכוון זוגות לחתום על הסכם קדם-נישואין, ומהבחינה הזאת אני מרגישה שבחמש השנים האחרונות הישיבות והמדרשות עושות עבודה משמעותית בנושא. המישור השני שבו צריך להיעשות שינוי הוא בתי הדין הרבניים, אלא שלא יכול להתרחש שינוי אם נשים לא תהיינה קול משמעותי ומכובד בתהליך. גם דיינים בקיאים ומבריקים, נחמדים ועם כוונות טובות ככל שיהיו - לא יכולים לשער את חוויית הזרות של אישה

למדה ונבחה אצלה בתוכנית ללימודי הלכה הרבנית ד"ר מיכל טיקוצ'ינסקי

"אני פמיניסטית עם הניואנסים שלי. בחרתי להישאר בבית עם הילדות כשהיו קטנות. לקחתי הכל בקצב איטי מבחירה. זה קשור גם ליתמות שלי ולרצון להיות אמא"

החיים המוטלת על נשים. לצד ההסברים הבריאותיים של כל מה שהיה ידוע באותה תקופה, הן העלו הצעה שאם אין בנמצא מקווה קרוב במצב ראוי - הטבילה תידחה במסגרת אפשרות הלכתית קיימת וכואבת. הסערה בעקבות ההצעה לא איחרה לבוא. "הבנתי שיש פוטנציאל לסכנה במפגש עם המקווה, מכיוון שבמקומות רבים איכות התברואה במקוואות רעועה מאוד ורמת הניקיון והחיטוי נמוכה, כפי שדווח במשך השנים בדו"חות שנמסרו לרשויות", היא מסבירה. "העמדה שלנו הייתה מורכבת קצת לחלק מהציבור והיו מי שחשבו שמאיימים לסגור את כל המקוואות. המטרה שלנו הייתה שונה: קודם כל ביקשנו להשיב את האחריות לקהילה ולזוגות, וקיוונו שתהיה דרישה להעלות את רמת הניקיון והחיטוי במקוואות. אנחנו יודעות שהעלאת נושא הניקיון והחיטוי במקוואות לסדר היום הציבורי הובילה ליותר מודעות ואחריות של טובלות ובלגיות ביחס לניקיון ובטיחות המקווה, ובמקומות רבים מצב ההיגיינה במקוואות גם השתפר בפועל. היום, כמעט שנתיים אחרי, ברור גם למי שהתקשו לשמוע את קולנו שתיארנו מצב ממשי.

לתקופה שבה נכתבו ברכות השחר, ובמסורת הכתובה לא נעשה כל שינוי. גם לכינון המקדש אני מתפללת באופן כללי, אף על פי שאני מנהלת בית צמחוני שלא מסתדר בכלל עם החזון של הקורבנות. אני בוחרת להסתכל על אמירות שפוגעות באישה ולהגיד אני לא איעלב מכך. אני לא רוצה לשבור את הכלים. אני שמרנית ומחויבת להלכה, לא כועסת על העבר אבל יש לי ציפיות גבוהות מההווה ומהעתיד.

באיזה מקום נמצאת לדעתך המנהיגות הנשית הרבנית היום?

"יש יותר קבלה של נשים שמשמשות מורות הלכה ובתפקידים דתיים אחרים מאשר פעם. יש לנו אזור קשבת אצל השר לשירותי דת מתן כהנא, וזה בעיניי ממד של גאולה. גם בקרב הציבור הרחב יש שינוי. בתחילת דרכי לפני עשר שנים, בני זוג של נשים יכלו לומר לי: 'אוקיי, אז את אומרת שכך ההלכה, אבל את יכולה להפנות אותי לרב שיאמר לי את זה?' היום אני כבר לא פוגשת אמירות כאלה. אם בתחילת הדרך עניתי רק לנשים, היום מגיעים זוגות יחד לשאול. לפעמים האיש מתקשר מחו"ל סביב שאלות של מציאת מקווה כשר בטבע, סביב שבת, חגים וכשרות. "עם זאת, כל עוד אין הכרה רשמית מטעם המדינה בהשכלתן ההלכתית של נשים, הן תיוותרנה חוליה חלשה. שערי השתכרות יהיו חסומים, תפקידים התנדבותיים יהיו גם חסומים, ושינוי ממשי לא יתקיים." בתחילת תקופת הקורונה, כשעוד לא היה ברור לחלוטין מה הן דרכי ההדבקה, היא וחברתה הרבנית ד"ר חנה אדלר לזרוביץ יצאו בגילוי דעת שהסביר לציבור את הסכנות שכטבילה בתקופה זו ואת האחריות לשמירת

בבית הדין שמנוהל בעיקר כעזרת גברים. לא האישה העוננה ולא צוות מקצועי נשי עשויים לחוש שקולם נשמע לגמרי כשנשים הן לא חלק אינטגרלי בקבלת ההחלטות הסופיות. אפשר לומר שזה עיוורון שלא מדעת ויש לתת על כך את הדעת."

את עוסקת גם בהדרכת כלות וזוגות ובהינוך למיניות בריאה. מה הבעיות הדומיננטיות היום אצל זוגות? האם הכלות של היום שונות מהכלות של הדור הקודם?

"הזוגות שאני פוגשת כיום מגיעים מאוד מאוד בשלים ומודעים לכך שהיי זוגיות דורשים עמל, אורך נשימה והרבה זמני שיחה ועיבוד. מכיוון שהידע זמין היום לכולם בלחיצת כפתור הם גם עם ידע רחב יותר מפעם. מעבר לזה, הדור הנוכחי עצמאי מאוד ולא חושש מהשמעת ביקורת על דיני ההלכה או על נושאים אחרים, וזה גם דבר שמצריך התייחסות."

בין השנים 2016-2019 ריכזה סגל-כץ את תחום

צילום: אבינו ספרטו באר

צילום: חוה קדמי

צילום: ויקיפדיה

יש לנו ארץ קשבת אצל השר לשרותי דת. השר מתן כהנא

משמאל: לא נבחרה השרה מרב מיכאלי

אש מכלה וגאולה שקשה למצוא בה מנוח ושעליי לסרב. מצד שני, מבחינה מוסרית, לא הייתי מסוגלת לסרב. יש לנו חובה להשאיר עולם מתוקן יותר. למדתי מהרבנית מלכה פיוטרקובסקי שבמקביל למחויבות הבלתי מתפשרת לביעור הרע מתוך המחנה, מחובתנו לחזק את החינוך למוגנות ולהעצים את מי שנושאים פצעים."

לאחרונה צצים בתדירות גבוהה סיפורים קשים. משהו השתנה לדעתך ביהם של הציבור לפוגעים?

"כל עוד לא תהיה הבנה שהפגיעות מתרחשות במרחב מוכר לא נצליח להגן. ועדיין יש

"לפני עשר שנים, בני זוג של נשים יכלו לומר לי: 'אוקיי, אז את אומרת שכך ההלכה, אבל את יכולה להפנות אותי לרב שיאמר לי את זה?'. היום אני כבר לא פוגשת אמירות כאלה"

תפיסה ציבורית שלספר על אדם שפגע זה לשון הרע, ועדיין יש הרבה דברים מושקפים בחברה שלנו. כי בסופו של דבר חברה דתית היא חברה סגורה ובני משפחה וחברים קרובים מתקשים להבין שהאדם פגע, והלחץ על הנפגעים לא להעיד הוא נורא.

"לזה תוסיפי נתון חשוב: יש כמיהה מאוד גדולה בציבור שלנו למצוא דמויות מובילות שיהיו סמכות טוטאלית ולעשות להן סוג של האלהה, ובמציאות כזאת קשה לזהות ניצול של כוח. אני נוטה להאמין שחלק מהפגיעות נובעות משיכרון כוח, ובעיניי תפקיד הציבור הוא להיות ממתן כוח. זה קשור אולי גם למהפכה של נשים כמנהיגות דתיות. אף אחת מהמנהיגות הדתיות שאני מכירה היא לא גורו, כולן מקפידות לשים גבולות". ■

nechamatv@gmail.com

צילום: אבינו פיטרו באר

צילום: שי פתוקר

הרבנית דבורה עברון

מנהלת המכון למנהיגות הלכתית במדרשת לינדנבאום מרשת אור תורה סטון ומנהיגה רוחנית באוניברסיטת בראון

"ברכות למגזין 'נשים' בהגיעכן ל-300 גיליונות! יהי רצון שתמשיכו להשמיע קול נשי מגוון ומורכב, מלא חוכמה ויופי. קול שמביא תורה וחסד, יצירה ודעת, ומספר את סיפורן של נשים בישראל באופן מעמיק ומעצים. תודה על עשייתכן, ויקיים בכך הכתוב בשיר השירים: 'היושבת בגנים חברים (וחברות) מקשיבים לקולך השמיעיני'."

מי? מרים פרץ

ציטוט נבחר

למה את הכי מתגעגעת מהחיים שלפני? "לשמוע את הילדים קוראים לי 'אמא'. אני מתגעגעת לכניסה שלהם הביתה, לחיבוק שהייתי מקבלת. "כשאלירו היה מגיע הביתה הוא היה מרים אותי בכזאת שמחה, נתן לי חיים. חסר לי גם הקפה של שבת בבוקר עם אליעזר, כשהיינו יושבים בגינת הבית רק אני והוא. לפעמים אני שומעת אותו אומר לי: 'מרים, לא נורא. תמשיכי לצאת לגינה לשתות את הקפה'."

בחירת המערכת

אישה מעוררת השראה. שולחן השבת הריק שלה בסגר הראשון שבר את לבבות כולנו.

כתבה: נאוה סטור • צילום: פלאש 90